

3. Пеккер Т. В., Голота Н. М., Терещенко О. П., Резніченко І. Ю. Програма розвитку конструктивних здібностей дітей дошкільного віку «LEGO - конструювання» Київ – 2010 р.
4. Стеценко І. Б. LEGO - конструювання як компонент STREAM – освіти для дошкільників// Дошкільне виховання. – 2015. - №5.
5. Фешина Є.В. «LEGO конструювання в дитячому садку»: Посібник для педагогів.-М .: вид. «Сфера», 2013.

Науковий керівник: викладач Бондар В. Г.

А. В. Чернікова

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ФОРМУВАННЯ СВІДОМОЇ ДИСЦИПЛІНИ В АУТИЧНОЇ ДИТИНИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Наявність свідомої дисципліни в учня є однією з умов успішного здійснення освітнього процесу. У контексті впровадження в нашій країні інклюзивної освіти, у тому числі, і для дітей з особливими освітніми потребами, зокрема, дітей з аутичними розладами, питання формування свідомої дисципліни в цієї категорії дітей набуває ще більшої важливості. Це пояснюється тим, що в умовах інклюзії дитина з особливими освітніми потребами, яка має низку психічних, когнітивних і мовленнєвих розладів, потрапляє до середовища однолітків, які означених вад не мають, та разом із ними повинна включитися в освітній процес у закладі, що має певну структуру, організацію, регламент роботи [1].

Дитина, якій ми надаємо психолого-педагогічний супровід у ході освітнього процесу, це мій молодший брат Ілля, який має діагноз «Атиповий аутизм».

У ході формування свідомої дисципліни нами враховано її структуру, зокрема, такі складники:

- установа часу проведення занять у закладі освіти;
- дотримання правил поведінки під час проведення занять, на перерві і в позанавчальний час;
- необхідність виконання учбових завдань на уроках і вдома.

Формування правил виконання кожного з цих складників вимагає певних особливостей. Однією з таких характерних особливостей, що стосується психічного стану аутичної дитини, є схильність до дотримання певних схем і послідовностей дій при виконанні різних операцій або соціально-побутових функцій. Нами враховано цю характерну особливість при створенні усталеного поведінкового комплексу, який реалізовується в ході освітнього процесу.

Разом із тим, необхідно подолати труднощі, які виникають на початковому етапі психолого-педагогічного супроводу аутичної дитини, коли потрібно створити для неї прецедент виконання нових дій. Ці труднощі зумовлені небажанням або нерозумінням і, як наслідок, відмовою аутичної дитини виконувати нові, незвичні для неї дії, брати участь у незнайомих процесах [3].

З метою допомоги аутичній дитині у сприйнятті нового для неї виду діяльності, ми заздалегідь стимулюємо позитивне ставлення до школи і шкільного навчання. Для цього застосовуємо демонстрацію на комп'ютері коротких сюжетів про школу і шкільне життя, супроводжуючи їх коментарями, що вчитися у школі дуже добре і цікаво, що всі діти йдуть до школи, щоб отримувати корисну, життєво необхідну інформацію. Зустрічаючи на вулиці учнів початкових класів, привертаємо увагу хлопчика до тих, хто мали веселий усміхнений вигляд і наголошуємо, що вони йдуть зі школи, де їм було добре і цікаво.

Велику допомогу маємо від того, що Ілля вже раніше отримав досвід відвідування закладу дошкільної освіти, до якого потрібно було приходити щоранку п'ять днів на тиждень. Там регулярно проводяться заняття з дітьми, та час від часу потрібно виконувати вдома деякі завдання. Отже, необхідно перевести цей досвід у формат шкільного навчання, таким чином забезпечуючи безперервність процесу інклюзії.

Для створення набору операційних послідовностей із виконання учбових обов'язків, перш за все, нами розроблено схеми виконання кожного з елементів з ілюстраціями на комп'ютері. Комп'ютер узагалі дуже часто застосовується нами у процесі навчання, оскільки Іллю його дуже приваблює. Наприклад, під час навчального періоду учень прокидається вранці, робить зарядку, гігієнічні процедури, одягається у шкільну форму, снідає, бере портфель. Потім вони з мамою йдуть на зупинку міського транспорту, сідають в автобус, їдуть до потрібної зупинки, там виходять і йдуть до школи. Кожна з цих дій у послідовності розглядається нами окремо, а деякі дії відтворювалися. Зокрема, поїздка до школи виконується кілька разів як прогулянка, у ході якої був повністю пройдений шлях, яким хлопчик буде щодня ходити до школи, аж до шкільних дверей, із поясненнями, що зараз канікули, а незабаром, 1-го вересня, він і ще багато дітей підуть до школи.

Поведінка Іллі безпосередньо в школі, під час уроків і на перерві, не вимагає корекції, оскільки він не агресивний і не проявляє гіперактивності. Оскільки хлопчик навчається у спеціальному класі, діти, які його оточують, мають подібні розлади і це не створює перешкод чи контрасту у сприйнятті ними один одного та полегшує міжособистісну взаємодію. Також учителем у цьому класі є дефектолог, який організовує освітній процес на належному рівні.

Виконання домашнього завдання вимагає тривалого поступового привчання Іллі до цього виду роботи. Незважаючи на те, що хлопчик із періоду перебування в закладі дошкільної освіти вже має досвід виконання деяких завдань удома, цей досвід не був закріплений як постійно виконувані дії та мав епізодичний характер. Отже, знову ж таки, потрібно створити схему дій, які виконуються після повернення зі школи додому. Розроблена нами схема виглядає так: повернення додому, перевдягання, обід, виконання домашнього завдання, перегляд мультфільмів або гра на комп'ютері, вечеря, сон. При демонстрації цього комплексу дій постійно підкреслювалося та наголошувалося, що виконання домашнього завдання обов'язково має передувати відпочинку і розвагам. Щоб показати це наочно, ми на особистому прикладі демонструємо виконання своїх домашніх завдань, при цьому батьки закликають Іллю робити те саме зі своїм завданням, викладаючи його підручники і зошити на стіл, показуючи записи завдань у щоденнику і нагадуючи слова вчителя, що ці завдання потрібно зробити вдома. Відмови і протести сприймаються нами спокійно, проводиться настійливе вмовляння з наголошуванням, що завдання потрібно виконувати, що всі його однокласники це роблять і наступного дня вчителька буде засмучена, якщо він не підготує домашнього завдання. Разом із тим, підкреслюється, що він хороший розумний хлопчик, завдання для нього не є складним, він може його добре виконати, а потім розважатися. Зрештою, нам вдається сформулювати в аутичної дитини сталу звичку виконувати домашнє завдання після повернення зі школи. Усе частіше він робить це сам, без нагадування.

Підсумовуючи сказане, слід зазначити, що нами зроблено висновки про те, що на прикладі формування в аутичної дитини звички до виконання певної послідовності дій, яка в даному випадку зводиться до загального дотримання свідомої дисципліни, можна формувати інші операційно-поведінкові комплекси, які допоможуть їй розвиватися фізично, розумово, морально, духовно і в соціальному відношенні, та здійснювати це здоровим і нормальним шляхом в умовах свободи і гідності.

Список використаної літератури:

1. Інтеграційний літній табір : простір розвитку дітей з аутизмом : навч.-метод. посіб. / Т. В. Скрипник, Г. М. Хворова, Г. Г. Смоляр, К. Ю. Абрамченко / за наук. ред. канд. психол. наук Т. В. Скрипник. – Київ : ПВП «Задруга», 2007. – 96 с.
2. Конвенція ООН про права дитини, прийнята резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї від 20.11.1989 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/childcon.shtml
3. Сансон П. Психопедагогіка і аутизм : опыт работы с детьми и взрослыми / Патрик Сансон. – Изд. 2-е. – Москва : Теревинф, 2008. – 208 с.

Науковий керівник: д. п. н., професор кафедри початкової освіти Шпак В.П.